

fer un «serventesc» contra *valor*. I tot seguit mostra a ell i a l'Emperador, que se'ls ajunta, què és *valor* i què és *desvalor*. I visiten junts el palau de la Dona de Valor.

Prenen comiat i Blanquerna promet fer un llibre i «aquest *juglar* --- vull trametre per lo món, per ço que recomten valor en les corts on és blasmada» (*Blanq.*, cap. 48, *NCL* I, 235-44). El *juglar de valor* reapareix a la fi de l'obra, cap. 115, *NCL* III, 179.21ss., en el qual «lo *juglar* pres penitència de Bl. e reebia l'ufici que li hac donat, e anava per lo món recomtant per què era teologia --- cavalleria --- philosophia --- e reprehia aquells qui no conservaven la final entenció ---, e ligia en les places, e en les corts e en los monestirs, lo romanç de Evast e Blanquerna»; i l'Emperador mana «dígats al *juglar de Valor* que cant aquestes cobles en la cort de Roma --- Remembrat han frases menors / lo Salvador, qui volc vestir / ab si lo sant religiós, / e han fayt Miramar bastir / al rey de Mallorca' amorós: / iran serraïns convertir ---» (cap. 115, *NCL* III, 179-83). Veg. les notes de Mn. A. Caimari en el vol. IV, 39-41, amb referències als altres passatges lullians on es reprèn o alludeix aquesta allegoria i història. Qui és l'Emperador? Pere el Gran o Jaume de Mallorca? O una síntesi ideal i novellada dels dos hereus del Conqueridor.

D'altra banda també trobem en Llull la 2.ª acc., més moderna i musical: «una donzella --- venia pregar Déus a l'esgleya, e devia ésser l'endemà núvia --- Molts honrats hòmens la seguien a peu, e --- dones; bornadors, *juglars* qui cantaven e sonaven struments, e hòmens qui ballaven ---» (*Blanq.*, *NCL* I, 124.19); «per aquell palau anaven *juglars* cantan e sonant struments ---» (*Merav.* II, 46; *juglar* II, 125; *jutglar* III, 69.24, 69.25; IV, 89). La grafia amb *u* és la de Llull, i en general del cat. antic, a causa de la influència del cat. *jugar* (cf. en canvi oc. ant. *joglar*, fr. ant. *joglere*, *jongleor*, fr. *jongleur*). Que no és cosa de pronúncia oriental es veu no sols per això i pel fet paral·lel del cast. *juglar*, sinó perquè la grafia amb *u* apareix ja en textos ben antics de dialecte netament occidental (doc. tortosí de 1341, *BABL* XI, 431, i com a nom d'un recitador o músic parlarès de princ. S. XV, *Ramon Jutglar de Son*, *RFE* IV, 33). En textos posteriors va predominant l'acc. popular: «ab tant mengaren, ab gran alegra e solàs de *jutglars* e de molts jocs que havia en la cort», *Filla de Contastí* (*NCL* XLVIII, 94); «aquí vengueren *juglars* de totes parts, ab estruments de diverses maneres», *Filla del Rei d'Hongria* (*NCL*, id., 33).

El mot ha restat popular fins avui, en dites tradicionals: «En la casa dels *juglars* / tothom balla 'l contrapàs» (Belv.), «*juglar* pagat no fa bon so» etc. I fixat definitivament en l'acc. de 'músic, tocador d'instruments' en ross., i en la toponímia d'altres bandes.

A Bellestar de la Tinença hi ha *La Cova 'l gúlà*: i em diuen els muntanyencs d'aquella comarca val. que li va donar nom un home que era d'ofici *tabaler*. D'ací que, entrant sota la influència del verb *xiular* (també devien tocar píffes i estris semblants), el mot esdevin-

guí *giular* en altres comarques més meridionals, i doni lloc a la dita «estar més content qu' un *giular*» (MGadea, *T. del Xè* II, 3), «més content qu' un *giular* s'en tornava al seu pòble» (id. I, 256). Més vivaç en la terra septentrional, on també queda en NLL (*La Figuera del žuglá*, a Calce); el poblet de *Santa Creu de Joglars*, prop de Prats de Lluçanès, pogué pendre nom de músics de cobla; el nom del carrer de Xuclà, prop de la Rambla de Barcelona, passa per ser alteració de *Carrer del Juglar*.

Sobretot, Ross.: «Si vols venir per la Festa-Major, / i si te plau la cobla en la plasseta, / bé veuràs que els *joglars* treuen un só / d'una harmonia colorada i neta. / Les primes i tenores igualment / --- / I vosaltres, *joglars*, soneu, soneu, / fent saltar els dits, arrodonint els llavis, / i en els aires del cel encadeneu / encara el contrapàs dels nostres avis», «els *joglars* d'un altre temps, / fent camí per 'nar a la fira / --- / en la penya tots sentats / descansaven i bevien / --- / la borrratxa, entre les mans, / i el sac de gemes, premien», trad. *musicians*, JSebPons (*Canta-Perdiu*, pàgines 42, 34).

DERIV.: *Joglaria* [Llull]: «l'ufici de *juglaria* fo atrobat per bona entenció ---» (*Blanq.* III, 179.22). *Joglar resc.* *Joglaressa* (Lab. 1840). *Joglarisme.* *Ajoglarat*.

¹ Ni per la pronúncia, car no ha sonat mai ni enlloc més que amb *ċ*. Són inventades la pronúncia oriental *ğokə* i lleidatana *ğòkə*, suposades per un valencià apitxat, que ignora àdhuc el fet que en cat or. i occid. es pronúncia *ž*- i no pas *ğ*-. És clar que una etimologia *jocus*, també fonèticament, és impossible: no sols per la *ch*-constant (no hi ha encara casos d'apitxat de la *j*- en Jaume Roig) sinó per la sorda *-k-* intervocàlica. — ² El del val. *Josep* per *Josep* és únic, i en el seu isolament ha de tenir una causa analògica, probablement de raó onomàstica. Potser analogia de *Juan* i *Joaquim* (o *Jutxim* Val., *DAG.*), pron. populars de *Joan*, *Joaquim*, aquí justificades pel hiatus, analogia que actuaria entre «cristians nous», que coneixien malament encara la tradició cristiana. — ³ No sembla trobar-se sinó en algun text de matís rossellonès o anàleg, com els citats passatges de les *VidesR*, o «*jogar* en negú *joc* de daus» en una ordenança ross. de 1295 (*RLR* V, 81), «corrent e saltant e *jogant* dejús l'arbre». —

⁴ Acc. relativa al nombre de *jugades* (mesura d'aigua): text ja antic que copio, 1962, en el poble. —

⁵ «Lo nostre home, un dia, / a la festa major d'un lloc, prop d'Argelés, / se'n va, *joga*, per prou diners / ---», Saisset, *Perpiny.*, 46; «*žògən* a boles», Formiguera, Ralleu (1960). «Tots tres *jogan* a pilota - a pilota van *jogant*, / mentres *jogan* a pilota ---», romanço recollit a Arles de Tec, MilàF (*Romllo.*, 208H). Grandó, *Misc. Fabra*, s.v. I ja «aqueu home veyl *joga* ab aquela aucela axí con si era enfant», *VidesR*, 24v2. — ⁶ *Jocus sive risus*, *CGL* III, 569.19; també *iocus sive lusus*, *CGL* IV, 357.3. I *lusus*, ablatiu *lusū*, pogué entrar-hi en joc així mateix. — ⁷ Com que *selvaina* es documenta sovint i més antigament que el modern *salvatgina*